

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן. ד.

עין משפט
נר מצוה

בז' א"ת פ"ח מהלכות
תמידין הלכה ו' סמג
עין קטן:
בב' ב' ד' ה' ז' ח' ט'
פ"ח מהלכות יו"ט
הלכה א' עושה א"ת כ"ר
מקל סעיף ג'
בב' ט' מ"ח שם הלכה ז'
ל' י"ח שם סעיף ג'
ס' י"ח שם עושה שם
סעיף ד':

מוסף רש"י

שנכנס לשביעית. שלא
יחרש בשבת מירשה
המנוח (לשביעית) (מכות
ח). וקציר של שביעית.
בזמן מנחה שהיה שלם
בשביעית, אחר נטח זה
מנחה שביעית בשמינית
(ד"ה ט.) שם היתה שלם
בשביעית מלא היה ראיה
לפניו וזה קציר בשמינית
לפניו לנחש זה קדושת
שביעית (מכות ח). ר'
ישמעאל אומר מה
חריש רשות ב'. ולא
דבר המכיל אלא לענין שבת,
לכסות ביה וזוהי השביעית
תכונה. בחריש וקציר
שמינית בל' ללמד מה חריש
אין קץ חריש של מנחה
ואפילו לרוב לזרע עומר
ותמי להלם, שהרי אם מלא
חריש איתו חריש, ואז
אסור לך בשבת, אף קציר
שמינית אסור לך בשל רשות
אסור לך, יצא קציר
העומר שריא מצוה.
שפילו מלא קצור מנחה
קצור, וזו לך ללמד מכלל
שמינית מלא השם (ד"ה טס)
וכע"ז מכות טס.

רבינו חננאל (המשך)

להשקות דאכא טירחא
לא, אלא מי גשמים
בדפחיה סני ליה מאי
טירחא איכא. אמר ר' יוחנן
גזירה ב'. רב אשי אומר
גשמים גופיהו כשפסק
המטר אתי לידו מי קילון.
כלומר צריך למלאות מהן
בדלי במקום שנתקבו.
אמר ר' יוחנן דר' יואל
דאמר בהרות המושכן
מן האגם מותר להשקות
מן בחולו של מועד.
ר' יוחנן אית ליה דר'
יואל אסור דהני הרהור,
המושכן מן האגמים
(דגון) מותר משום דאגמי
בבל כמיא דלא פסקי דמו.
ת"ר הבריכות והפסיקות
שנתמלאו (מים מערב
י"ט) אסור להשקות
מן בחולו של מועד,
הרישנין שמא יפסקו
ויבואו למלאות בדלי ואם
היתה אמת המים עוברת
עליהן מותר. אמר רב
אשי ואע"פ שאין רוב
אותה שדה מותר לעשות
אמת המים שרינן. מאי
טעמא ביה דמשכח אותה
אמת המים ואחרי לה
לא חייש לפסידא, מימר
אמר ר' יוחנן לא שתי לחד
יומא שתי לתרי יומא תלת
יומא. רבנן בריה
שנטפח מים כלומר נתמלא
והשקותו בחוכה התמית
[שלי] שחולא אחרא. ענין
המים המתמזין משרה
בית השלחין, משקה בית
השלחין אחר כל זמן
שמתמזין ולא פסק מעין
התחתונה וישקה לעלינה,
כ"ר מילין מים כ"ר.

א"ר אמר רב נחמן בר יצחק. האי אלא קאי אהאי דרבי יצחק
(א) לעיל כי גמירי הלכתא לשלשים יום לפני ראש השנה
דהיינו צאילות וקנים לא תימא דלהכי איתא הלכתא אלא סבר רב
נחמן דאסור שלשים לפי אומד חכמים ואף החמירו זהם
בדבריהם ויש דמנצחי ליה להאי אלא
דרב נחמן ואין להאריך בדבריהם:
ב"ה להאן היא אסורה לפנייה
ולאחרייה מותרין. ואי קשיא
והא מפיקין מקרא דמ"א יומא פרק
במ"א (דף פ"א): דלרין לעשות מוספת
גזי שבת זין כניסמה זין ביצילתה
להוספה מחול על הקודש איכא
למימר ההוא פורתא לא קא חשיב
כיון דלא הוה אלא כל שהוה וזי ההוא
שיעורא נמי יהא מודה רבן גמליאל
לרין להוסף: **א"ר** אמר רב
אשי רבן גמליאל ב'. כלומר ודאי
מדאורייתא צטיל ולאו היינו טעמא
כדקאמר אלא סבירא ליה כרבי
ישמעאל וקא דייק רבן גמליאל מה
שניתנו למשה גזי הדדי (א) דכלל
מקום שונה הוה שלשה צידד דך יתנו
אלא ודאי למילך סמכיהו רחמנא:
בש"מ מי קילון ב' א"א מי
גשמים. מ"י ר' זכאי
האי גזוה דקיס לן דלא פסקי וליה
זהו אסור אלא מהאי טעמא דמפרש
אזל אי פסקי אית להו אסורא
כלקמן דכלל מ"י דפסקי איכא
אסורא משום דאזיל ומייתי ממקום
רחוק כיון שהתמיל להשקות שלא
יפסיד שדו הלך איכא לאוקמי
הכא דלא פסקי:

מלנין

של מועד מר אית ליה דרבי יואל ומר לית ליה דרבי יואל גופא אמר ר' זירא
אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל נהרות המושכן מים מן האגמים מותר
להשקות מהן בחולו של מועד איתבייה רבי ירמיה לרבי יואל אבל לא ממי
גשמים ולא ממי קילון אמר ליה ירמיה ברי' הני אגמים דבבל כמיא דלא
פסקי דמו תנו רבנן דהפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעיו"ט אסור להשקות
מהן בחולו של מועד ואם היתה אמת המים עוברת ביניהן מותר אמר רב
פפא והוא שרובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמר
ה"א ע"פ שאין רובה של אותה שדה שותה כיון דקא משכא ואתיא מימר אמר
אי לא שתיא לחד יומא תשתי לתרי ותלתא יומי ת"ר בריכה שנוטפת מים
משדה בית השלחין זו מותר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת והא
עבידא דפסקא אמר ר' ירמיה ועדיין היא מטפפת אמר אביי והוא שלא פסק
מעין ראשון תניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא
ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה יותר על כן אמר ר' רבי אלעזר בר
שמעון אפילו ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך
וישקה למקום גבוה תנו רבנן מדלין לירקות כדי לאוכלן ואם בשביל לייפותן
אסור רבינא ורבה תוספאה הוו קא אזלי באורחא חזו לההוא גברא דהוה דלי
דוולא בחולא דמועדא אמר ליה רבה תוספאה לרבינא ליתי מר לשמתיה א"ל
והתניא מדלין לירקות כדי לאוכלן א"ל מי סברת מאי מדלין מיא מאי
מדלין

זית השלחין ציה גבוה והיה מעין נוצע מלדו וצדל אחד היה ציה השלחין נמוך וצין אלו ציה השלחין היה
גדל השלחין הנמוך צריכה קטנה וכשמשקים ציה השלחין הגבוה מן המעין נוטף טיפין מן ציה השלחין הגבוה לתוך הצריכה הנמוכה מותר
להשקות אותו ציה השלחין הנמוך מאותה צריכה אע"פ דצריכה עזרה דפסקא הוול ומטפפת צו מצית השלחין הגבוה מים שצלו לו מתחת
המעין: **והא עבידא דפסקא.** צריכה ואילו ומייתי (א) **עדיין היא מטפפת.** מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה דודאי לא פסקא: **אמר אביי**
והוא שלא פסק מעין. המטפפת מצית השלחין גבוה לצריכה מותר להשקות מצריכה לצית השלחין נמוך אלא אי פסק מעין אע"פ דעדיין
מטפפת מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה אין משקין מן הצריכה לצית השלחין נמוך דלמא פסקי ואילו וטרם ומייתי ממעין אחר: **לא ידלה מן**
התחתון וישקה לעליון. דאיכא טירחא יתירא: **מדלין לירקות.** משמע שהוא דולה מים וישקה לירקות כדי לאוכלן בחולו של מועד: **ואם נשכיל**
ליפותן. שיגדלו לירקות אסור דהרומה היא: **דכוס דלי דוולא.** דולה דליות מים לירקות ומכמים לא המירו כי אם לצית השלחין בלבד:
שלושי

ראשון. ותניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה לעלינה,
ואפי' ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה מן הנמוך וישקה את הגבוה. ת"ר מילין מים כ"ר.

שנכנס לשביעית. כל שיש לו ליכנס לשביעית שאסור לחרוש לפני
ר"ה: **מה חריש רשות.** ככל מקום: **קציר העומר.** מותר לקצור
בשבת: **שהיא של מנחה.** אע"פ שמלא קצור קוצר דבעינן קצירה
למנחה אבל אם מלא חרוש אינו חרוש: **הלכא למישרא ילדה.** עשר
נטיעות עד ר"ה: **קראי למישר**
וקינה. שלשים יום קודם ראש השנה
ואתו בית שמאי והלל וגזרו מפסק
ועד עזרת: **ממילא שמעם מינה.**
דוקינה אסור לחרוש: אלא **הלכא**
לרבי ישמעאל. דלא נפיק ליה מקראי
דדריש לקרא לדרשה אחרינא להוציא
קציר העומר: **מדאורייתא נטלו.**
כלומר אשכחו סמך מן התורה להכי
נטלו הלכתא: **מאן דאמר הלכא.**
לפני ר"ה אסור: **אפא גזירה שז**
עקרה להלכא. כלומר משום
גזרה שז דאזינו גמירי מנפשייהו
משבת נטלו הלכתא הא אין אדם
דן ג"ש מעצמו: **כי גמירי הלכא**
בזמן שנים המקדש קיים. וכי שרו
רבן גמליאל וצית דינו בזמן שאין
בית המקדש קיים: **גזירה מי גשמים.**
דלמא אית למעבד מיא: **קילון: מי**
גשמים נמי אית ליה מי קילון.
כלומר כי מדלו מינה (א) דלא הוה
מליחה נעשית ממילא מי קילון שאינו
מלא וטירחא מלמא: **נכרום המושכן**
מן האגמים. השתא משמע ליה מי
אגמים עבידא דפסקי: (א) **מוסר**
להשקות מהן בחולו של מועד. ולא
גזרי דלמא פסקא: **מי אגמים ואלו**
וטרה ואייתי מן נהר אחר: ר' אילעא
אמר ר' יוחנן דאמר גזרינן מי גשמים
אפילו היכא דלא פסקי אטו מי
קילון מדקאמר רב אשי מי גשמים
לידי (א) קילון אית מכלל דר' יוחנן
אסר אפילו דלא איתא לידי מי קילון
לית ליה דר' יואל דלא גזר: **מימיני**
אזל לא מי קילון. דלמא מפסקי
וטרה להוציא מן העמק הכא נמי
אמאי לא ניוחש דלמא מפסקי מי
אגמים: **א"ל כמיא דלא פסקי דמו.**
ולכא למיחש: פסיקות וצריכות.
חל מילתא היא: **אם אמת המים**
עוברת ביניהן. צין הצריכות הללו
מותר להשקות ממי גשמים דאי פסקי
מי גשמים משקה מאמת המים:
והוא שרובה של אותה שדה שותה
מאותה אמת המים כו'. שיכול
להשקות רוב השדה בפעם אחת
מאותה אמת המים אבל אם אינו יכול
להשקות בפעם אחת מאותה אמת
המים רוב של שדה אינו משקה
מפסיקות וצריכות דלמא מפסקי
ואזיל: **סיסאי לרבי או סלסא יומי.**
מההיא אמת המים ולא טרה ומייתי
מאמת המים אחרינא: **צריכה**
שנטפה משה ציה השלחין זו מותר
להשקות ממנה ציה השלחין אחר. ציה השלחין ציה גבוה והיה מעין נוצע מלדו וצדל אחד היה ציה השלחין נמוך וצין אלו ציה השלחין היה
גדל השלחין הנמוך צריכה קטנה וכשמשקים ציה השלחין הגבוה מן המעין נוטף טיפין מן ציה השלחין הגבוה לתוך הצריכה הנמוכה מותר
להשקות אותו ציה השלחין הנמוך מאותה צריכה אע"פ דצריכה עזרה דפסקא הוול ומטפפת צו מצית השלחין הגבוה מים שצלו לו מתחת
המעין: **והא עבידא דפסקא.** צריכה ואילו ומייתי (א) **עדיין היא מטפפת.** מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה דודאי לא פסקא: **אמר אביי**
והוא שלא פסק מעין. המטפפת מצית השלחין גבוה לצריכה מותר להשקות מצריכה לצית השלחין נמוך אלא אי פסק מעין אע"פ דעדיין
מטפפת מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה אין משקין מן הצריכה לצית השלחין נמוך דלמא פסקי ואילו וטרם ומייתי ממעין אחר: **לא ידלה מן**
התחתון וישקה לעליון. דאיכא טירחא יתירא: **מדלין לירקות.** משמע שהוא דולה מים וישקה לירקות כדי לאוכלן בחולו של מועד: **ואם נשכיל**
ליפותן. שיגדלו לירקות אסור דהרומה היא: **דכוס דלי דוולא.** דולה דליות מים לירקות ומכמים לא המירו כי אם לצית השלחין בלבד:
שלושי

ראשון. ותניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה לעלינה,
ואפי' ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה מן הנמוך וישקה את הגבוה. ת"ר מילין מים כ"ר.

(א) [תוספתא פ"ח]
(ב) [פסחים טו. א] (ג) ד"ה: ממי

נהרות הב"ח

(א) גמי בשלחא מי
קילון. ג"כ ל' הרע"ב
קילון כלומר צור המנוח
וקן מי גשמים שמתקבלי
מהם אגמים ושכונשמים
פוסקים ויתמו המים הנכנס
לאגמים ויעתך להשקות
מסע דלי: (א) רש"י ד"ה
מי גשמים כי כי מדלו
מינה עד דלא הוה מליחה:
(ג) ד"ה מותר כי ד"ה רבי
אילעא כי ד"ה: (ד) ד"ה
ר' אילעא כי ליה מי
קילון: (ה) ד"ה הוה עבידא
כי ואילו ומייתי שמואל
אמר ה"ס: (ו) תוס'
ד"ה אלא כי אהאי דר'
יתקן דלעיל דקאמר כי
גמירי כי לפי אומד חכמים
הוא ואף: (ז) ד"ה אלא
א"ל כי דכתיב שזה
הי שלשה צידד. ג"כ אלא
רש"י ז"ל פי' בזמן שזה
דף לר' דלא שלשה נטלו
בצית המדרש וטעם המועד
וגרסא כסדר ששמים:

רבינו חננאל

כי אתאי הלכתא למישרא
ילדה. פי' כגון שבת
נטיעות המפורזות ביה
סאה שחלבה למשה מסיני
לחרוש להן כל בית סאה
עשה. הנהגה. למישרא
ילדה. להחירי החרשה
לנטיעה שהיא ילדה. קראי
למישר וקנה. פי' בחריש
ובקציר שלמדנו ממנו
אסורי חריש קודם ראש
השנה. האיסור הזה לאילין
שכבר עשה פרי וברך זקן.
ואקשינן, וכיון דלא גזר:
להחירי החרשה לנטיעה,
הלא מתוך זאת אתה למד
שהחרשה לאילין אסורה.
והשכנו ש' ישמעאל הוא
שלמד אסורי החרשה
מן ההלכה דר' ישמעאל
מציא בחריש ובקציר
לשטע אחר הלכה קצירת
העומר בשביעית, ולפיכך
הוא נצרך להלכה ללמד
אסורי החרשה. ואסורא
לה, ר' ישמעאל סבר
הלכה למשה מסיני הוא
פי' כי הוא מציא בחריש
ובקציר לשטע אחר,
להחירי קצירת העומר,
ר' עקיבא פליג עליה
ואמר, לאו הלכה למשה
מסיני נהנה אלא קרא,
פי' מן בחריש ובקציר
נינהו. ור' יוחנן אמר,
רבן גמליאל מדאורייתא
שרא להו, גמר שבת שבת
משבת) בראשית בבזיה
שה, מה ערב שבת
בראשית מותר לעשות
מלאכה עד שחשך,
כלומר לפני הלילה
מותר, אף ערב שביעית
מותר עד ראש השנה,
פירוש לפנייה ללמד
מותר. ודחי רב ששת, מאן
דאמר הלכה, אתאי כוה'
שזו ועקרנה להלכתא כוה'
אלא אמר רב אשי, רבן
גמליאל ובית דינו כביר
לה כ' ישמעאל, דאמר
הלכתא גמירי לה, וכי
גמירי הלכתא מן שבת
המקדש קיים, דומיא
דינסוך המים. אבל בזמן
ממי גשמים ולא ממי